

ខ្យងពណ៌មាសឬខ្យងស៊ីស្រូវនិងវិធានការកម្ចាត់

ប្រវត្តិខ្យងពណ៌មាសក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

ខ្យងពណ៌មាស (*Pomacea* sp.) មានប្រភពដើមមកពីអាមេរិកខាងត្បូងហើយត្រូវបាននាំចូលមកក្នុងតំបន់អាស៊ីដំបូងនៅតំបន់ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៨០។ ខ្យងពណ៌មាសចាប់មានវត្តមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងក្នុងឆ្នាំ១៩៩២ តាមរយៈនិវត្តជនពីជំរុំតាមព្រំដែនខ្មែរ ថៃ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៥ មានការចិញ្ចឹមនិងលក់ខ្យងពណ៌មាសនេះនៅភ្នំពេញ និងឃើញវត្តមានរបស់វានៅក្នុងខេត្តយ៉ាងតិចចំនួន៩ គឺខេត្តសៀមរាប ពោធិសាត់ កំពង់ឆ្នាំង កំពង់ស្ពឺ កំពង់ចាម កណ្តាល តាកែវ ព្រៃវែងនិងស្វាយរៀង។ បច្ចុប្បន្ន ខ្យងពណ៌មាសមានវត្តមាននៅក្នុងស្រែស្ទើរគ្រប់រាជធានី ខេត្តទាំងអស់នៃប្រទេសកម្ពុជា។

ហេតុអ្វីបានជាខ្យងពណ៌មាសជាសត្វចង្រៃ ?

ខ្យងពណ៌មាសជាប្រភេទខ្យងចង្រៃបំផុតដែលបំផ្លាញដំណាំស្រូវនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ខ្យងពណ៌មាសជាទូទៅស៊ីរុក្ខជាតិជាច្រើនប្រភេទមានស្លែសារាយល្អិតៗ ចកបាយទា កំប្លោក ស្មៅនិងស្លឹករុក្ខជាតិតូចៗខ្លីទន់និងមានឱជារសដទៃផ្សេងទៀត។ នៅក្នុងស្រែ សំណាបនិងស្រូវពង្រោះដែលមានអាយុកាលពី៤-៣០ថ្ងៃ ព្រមទាំងសន្លូងដែលនៅខ្លីដែលទើបស្ទូងរួចរហូតដល់រយៈពេល១៥ថ្ងៃ គឺជាចំណីដ៏ស្នាញ់របស់ខ្យងពណ៌មាស។ ខ្យងពណ៌មាសស៊ីកាត់ស្លឹកនិងដើមស្រូវខ្លីៗដល់គល់។ ពួកវាអាចស៊ីបំផ្លាញដើមស្រូវខ្លីៗក្នុងស្រែទាំងមូលក្នុងរយៈពេលមួយយប់។

ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩២ រហូតដល់ឆ្នាំ២០០៩ គេមិនទាន់សង្កេតឃើញថា ខ្យងពណ៌មាសនេះបំផ្លាញដំណាំស្រូវគួរឲ្យកត់សម្គាល់នោះទេ ទោះបីជាមានការព្រមានពីអ្នកបច្ចេកទេសរបស់គម្រោងកម្ពុជា អឺរ៉ុប អូស្ត្រាលី (CIAP) ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៥ និងបានបោះពុម្ពចែកចាយព្រឹត្តិប័ត្រអំពី សត្វខ្យងស៊ីស្រូវកំពុងរាតត្បាតនៅកម្ពុជានាឆ្នាំ១៩៩៦មកដោយ លើកលែងតែលោក ថា សុវណ្ណ អភិកនាយកអនុវិទ្យាល័យ១០មករា បឹងកន្ទួត ស្រុកក្រគរ ខេត្តពោធិសាត់ បានដឹកនាំកូនសិស្សដើររើសតាមស្រែនិងស្រះយកមកស្ទាបរូបនិងកម្ទេចចោលក្នុងឆ្នាំ១៩៩៦។ ចាប់ពីឆ្នាំ២០១០មក គេសង្កេតឃើញមានការបំផ្លាញដំណាំស្រូវដោយខ្យងពណ៌មាស ហើយទំហំនៃការបំផ្លាញនេះកាន់តែមានកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរឡើងជាលំដាប់រហូតដល់ដើមឆ្នាំ២០១៣នេះ។

តារាងខុសគ្នារវាងខ្យងពណ៌មាសនិងខ្យងធម្មតា

លក្ខណៈ:	ខ្យងពណ៌មាស (<i>Pomacea</i> sp.)	ខ្យងធម្មតា (<i>Pila</i> sp.)
ពណ៌សំបក	លឿង លឿងក្រអៅ ត្នោតខ្មៅ	ខ្មៅ (ជួនកាលខ្មៅលាយលឿងក្រអៅ)
ពណ៌សាច់ខ្យង	លឿង	ខ្មៅ
សន្ទះ	ទន់	រឹង
ពងខ្យង	ផ្កាឈូកភ្លឺឬផ្កាឈូកខ្លី	ស
ចំណី	សំណាប (ស្រូវ) និងបន្លែ	ស្លែ ចកបាយទា (azolla)

ខ្យងពណ៌មាស មានខួបតែមមាត់ធំ
ខ្យងធម្មតាមាន ខួបតែមមាត់តូច

វដ្តជីវិតនៃខ្យងពណ៌មាស

បន្ទាប់ពីពងរួច សំបុកពងនីមួយៗត្រូវការរយៈពេលប្រហែល១០-១៤ថ្ងៃដើម្បីញាស់។ កូនទើបនឹងញាស់ មានសំបុកទន់ឬក៏គ្មានធ្លាក់ទៅក្នុងទឹកនិង២ថ្ងៃបន្ទាប់មកសំបុកក៏រឹង រួចចាប់ផ្តើមស៊ីអាហារនៅពេលវាមានទំហំ២-៥មីលីម៉ែត្រ។ ជាទូទៅ រយៈពេលលូតលាស់ដើម្បីពេញវ័យរបស់វាគឺចាប់ផ្តើមពី៤៥-៥៩ថ្ងៃបន្ទាប់ពីញាស់។ ក្នុងលក្ខខណ្ឌសមស្រប ខ្យងនេះអាចបន្តពូជបានក្នុងរយៈពេល៦០ថ្ងៃនិងបន្តរហូតដល់៣ឆ្នាំ។ ខ្យងពណ៌មាសអាចក្រាំងក្នុងដីបានរហូតដល់២៣០ថ្ងៃ។

